

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Дії працівників патрульної поліції при виявленні
правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом
наркотиків**

Методичні рекомендації

Київ – 2018

УДК 351.761.3 (477)
ББК Х621
Д 440

Авторський колектив

Стрільців О. М., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник; **Окушко А. В.**; **Тараніч Є. А.**; **Никифорчук Д. Й.**, доктор юридичних наук, професор (Національна академія внутрішніх справ); **Василинчук В. І.**, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України; **Костюк В. Л.**, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник; **Варивода В. І.**, кандидат юридичних наук, доцент; **Дрозд О. Ю.**, кандидат юридичних наук, доцент; **Вакулик О. О.**, кандидат юридичних наук.

Рецензенти:

1. **Константинов С. Ф.** – завідувач кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;
2. **Мельничук В. М.** – начальник відділу Департаменту протидії наркозлочинності Національної поліції України.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національною академією внутрішніх справ 18 вересня 2017 року (протокол № 1)

Д 440 Дії працівників патрульної поліції при виявленні правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків [Текст] : метод. реком. / [Стрільців О. М., Окушко А. В., Тараніч Є. А. та ін.]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. – 2018. – 46 с.

У методичних рекомендаціях висвітлено основні питання, які викладаються майбутнім працівникам патрульної поліції під час їх навчання. Зазначаються види наркотиків, які поширені у незаконному обігу в нашій державі, та визначені ідентифікаційні ознаки осіб, які ними зловживають. Розкрито тактику та алгоритм дій поліцейських при виявленні ознак правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, а також заходи безпеки під час проведення превентивних заходів.

Призначено для працівників підрозділів патрульної поліції, курсантів та слухачів навчальних закладів МВС України.

УДК 351.761.3 (477)
ББК Х621

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Законодавство в сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.....	5
2. Основні види наркотичних засобів та психотропних речовин.....	9
2.1. Наркотичні засоби, що одержують з рослин виду мак снотворний....	9
2.2. Наркотичні засоби, що одержують з рослин роду коноплі.....	13
2.3. Наркотичні засоби, що одержують з листя кущів коки.....	16
2.4. Інші види наркотичних засобів та психотропних речовин, що одержують з рослин та грибів.....	18
2.5. Синтетичні наркотичні засоби та психотропні речовин	19
2.6. Лікарські наркотичні (психотропні) засоби.....	21
3. Ідентифікація ознак наркотичної залежності.....	23
4. Порядок дій працівників патрульної поліції при виявленні порушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.....	29
5. Порядок і тактика здійснення поверхневої перевірки транспортних засобів, а також осіб на предмет незаконного перевезення та зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.....	33
6. Заходи особистої безпеки під час затримання та поверхневої перевірки осіб, які підозрюються у вчиненні правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.....	35
Глосарій.....	38
Додаток: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.2000 № 188 «Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу» (витяги).....	41

ВСТУП

Зловживання наркотичними засобами та психотропними речовинами і їх незаконний обіг мають для всіх держав світу згубні наслідки незалежно від рівня їх розвитку, адже вони торкаються всіх секторів суспільства. Їх нелегальне розповсюдження охоплює широкі кола нашого суспільства і сприяє зростанню рівня злочинності, смертності населення, трагедії сімей та руйнуванню багатьох людських доль.

Для нашої держави стало характерним зростання масштабів зловживання наркотичними засобами та психотропними речовинами, що пов'язано зі швидкими змінами соціально-економічних умов, а також збільшенням пропозицій і підвищенням попиту на них.

Крім негативного впливу на здоров'я населення немедичне вживання наркотичних засобів та психотропних речовин є однією з причин погіршення криміногенної ситуації в країні й утворення хибного кола «наркотики» – «злочин» – «наркотики». Щороку наркозалежними особами й особами, які допускають періодичне вживання наркотичними засобами та психотропними речовинами, вчиняється значна кількість злочинів з метою отримання коштів для подальшого їх придбання.

Незаконний обіг наркотиків - надзвичайно складне, багатогранне і у той же час суспільно небезпечне явище у сучасному світі. З однієї сторони, наркотики є корисними і необхідними медичними препаратами, а з іншої сторони - вони заподіюють величезну шкоду, яка практично не піддається обрахунку. Насамперед, це й деградація особистості наркозалежної особи, і потяг до вчинення різноманітних злочинів, і зниження матеріально-технічного та інтелектуального потенціалу суспільства, і погіршення його генофонду, і викривлення внаслідок «відмивання наркокоштів» законного розподілу матеріальних благ, і проникнення злочинців у державні та владні структури, і їх вплив на формування політики держав у злочинних інтересах, і багато чого іншого.

Саме тому одним з основних завдань патрульної поліції, як складової Національної поліції, є виявлення правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

1. ЗАКОНОДАВСТВО В СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ

В Україні, з урахуванням її міжнародних зобов'язань, протягом останніх років була побудована цілісна система контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, основу якої складають Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» та Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», якими закріплюється межі та загальний порядок обігу вказаних речовин та засобів.

У Законі України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» передбачено класифікацію наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів згідно з міжнародними конвенціями залежно від ступеня небезпеки для здоров'я, яку вони можуть становити в разі зловживання ними, а також з урахуванням того, чи використовуються вони з медичною метою. Відповідно до вказаного Закону України до таких предметів відносяться:

1) **наркотичні засоби** – це речовини природні чи синтетичні, препарати, рослини, включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» від 6 травня 2000 р. № 770 (далі – Перелік). Зловживання наркотичними засобами призводить до захворювання на наркоманію;

До наркотичних засобів також належать наркотиковмісні рослини – це рослини виду мак сніткорний та роду коноплі.

2) **психотропні речовини** – речовини природні чи синтетичні, препарати, природні матеріали, включені до Переліку. Психотропні речовини викликають стан психічної залежності та справляють депресивний або стимулюючий вплив на центральну нервову систему, або викликають порушення сприйняття, або емоцій, або мислення, або поведінки, і становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними.

3) **прекурсори** – речовини, які використовуються для виробництва, виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Наприклад, ацетон, етиловий спирт, ефедрин, ангідрид оцтової кислоти, соляна та сірчана кислоти, толуол тощо. У Переліку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів від 6 травня 2000 р. № 770, прекурсори згруповано у два списки. Список № 1 містить перелік прекурсорів, обіг яких обмежено та щодо яких встановлено заходи контролю. Йдеться про хімічні речовини та їх солі, під час переробки яких можна одержати синтетичні наркотичні чи психотропні речовини: ергометрин, ефедрин, лізергінова кислота, фенілацетон та ін. У Списку № 2 Переліку перелічено прекурсори, обіг яких не обмежено, але стосовно них теж встановлено заходи контролю.

Ці прекурсори (розчинники, окислювачі й інші хімікати промислового чи побутового призначення) використовуються в процесі виготовлення наркотичних або психотропних речовин (наприклад, ангідрид оцтової кислоти, ацетон, етиловий ефір, калію перманганат, сірчана кислота, соляна кислота).

4) **аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин** – заборонені до обігу на території України речовини синтетичні чи природні, не включені до Переліку, хімічна структура та властивості яких подібні до хімічної структури та властивостей наркотичних засобів і психотропних речовин, психоактивну дію яких вони відтворюють. Зазвичай наркотики–аналоги виготовляють при створенні нового фармацевтичного препарату, під час якого визначається та вивчається низка речовин, що мають порівнювані властивості, але дещо відрізняються своєю молекулярною структурою. Наданий час механізм притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення протиправних діянь з аналогами наркотичних засобів і психотропних речовин» не врегульований.

Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (далі – Перелік) – згруповані у списки наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори наркотичних засобів і психотропних речовин, включені до таблиць I–IV згідно із законодавством України та міжнародними договорами України. Перелік та зміни до нього визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу та затверджуються Кабінетом Міністрів України і публікуються в офіційних друкованих виданнях.

Даний Перелік складається з чотирьох таблиць (таблиці I, II, III, IV), кожна з яких містить список № 1 і список № 2, а таблиця I – ще й список № 3. Ці списки – це переліки наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, обіг яких в Україні взагалі заборонений (наприклад, списки № 1 і № 2 таблиці I) чи обмежений, але щодо якого встановлюються заходи контролю різної суворості.

Таблиця I містить переліки особливо небезпечних наркотичних засобів і психотропних речовин (відповідно списки № 1 і № 2), обіг яких в Україні заборонено, а також переліки наркотичних засобів і психотропних речовин, обіг яких в Україні дозволено лише в цілях і на підставах, визначених законодавством, – список № 3.

Списки № 1 і № 2 таблиці II перераховують відповідно наркотичні засоби і психотропні речовини, обіг яких в Україні обмежено та щодо яких встановлюються заходи контролю згідно із законодавством. Ці засоби та речовини надзвичайно небезпечні в разі зловживання ними, але, з урахуванням їх терапевтичної цінності, можуть використовуватися в

медичних цілях. Для засобів і речовин з обох списків Таблиці II, передбачено однакові заходи контролю.

Таблиця III містить переліки наркотичних засобів і психотропних речовин (відповідно списки № 1 і № 2), обіг яких в Україні обмежено, щодо них можливі пом'якшення деяких заходів контролю згідно із законодавством. Це певні наркотиковмісні препарати (список № 1) і психотропні речовини (список № 2), що є менш небезпечними при зловживанні ними, порівняно із засобами та речовинами таблиці II, і мають більш широке терапевтичне застосування. Для них також передбачено однакові заходи контролю.

Таблиця IV називає прекурсори (списки № 1 і № 2), обіг яких в Україні обмежено та щодо яких встановлюються заходи контролю згідно із законодавством. Список № 1 перераховує хімічні речовини та їх солі, під час переробки яких одержують синтетичні наркотичні засоби чи психотропні речовини, список № 2 – розчинники, окислювачі та хімікати промислового або побутового призначення, що використовуються у виробництві чи виготовленні наркотичних засобів або психотропних речовин. Стосовно прекурсорів встановлено різні заходи контролю – більш суворі щодо речовин зі списку № 1.

Віднесення наркотичних засобів чи психотропних речовин до певної кількісної категорії здійснюється шляхом затвердження Міністерством охорони здоров'я спеціальних таблиць. Діючими нині є **Таблиці невеликих, великих і особливо великих розмірів** наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, які перебувають у незаконному обігу, **затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 серпня 2000 року № 188.**

У залежності від кількості виявлених наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів настає адміністративна чи кримінальна відповідальність:

- **невеликий розмір** наркотичного засобу має місце тоді, коли його кількість не перевищує дози для одноразового вживання;

- **значний розмір** – це кількість, яка перевищує невеликий розмір, але менша від тієї, коли визнається наявність великого розміру;

- **великий розмір** наркотичного засобу – така кількість, вживання якої викликає захворювання на наркоманію (хворобливий потяг до наркотиків) хоча б однієї особи (кількість доз, які потрібно для цього вжити, залежить, головним чином, від виду наркотичного засобу);

- **особливо великий розмір** – це кількість наркотиків, яка в кілька разів перевищує великий розмір. У скільки разів – кратність перевищення – визначається на підставі зіставлення суспільної небезпеки (порівняння санкцій) відповідних частин кримінально-правових норм.

За фармакологічними діями на організм людини наркотичні засоби та психотропні речовини можна умовно поділити на чотири групи:

– що збуджують центральну нервову систему (стимулятори). До них відносяться: кокаїн, амфетамін, фенамін, первітин;

– які призводять до галюцинацій, неправильному сприйняттю об'єктивної реальності (галюциногени). До них відноситься: коноплі, мескалін, МДА, МДЕА, МДМА, фенциклідин, ЛСД. Усі вони викликають церебральні збудження, що виражаються у деформації відчуттів, галюцинаціях, спотворенні сприйняття, видіннях;

– знеболюючі (анальгетики). Як правило це лікарські засоби, які застосовуються у медичній практиці. До них відносяться: метадон, фентаніл, триметілфентаніл;

– які заспокоюють центральну нервову систему (депресанти). Вони усувають функції збудливості і сприйняття, вводячи людину в оману, обдарувавши її букетом приємних станів. До них відносяться: опій і його алкалоїди, морфій, мелоквалон.

При цьому слід мати на увазі, що кожен з наркотичних засобів та психотропних речовин має велику різноманітність прихованих властивостей, що по-різному впливають на нервову систему.

За законодавчим визначенням, обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів – це діяльність державних органів, підприємств і установ, пов'язана з культивуванням рослин, що містять наркотичні речовини, виробництвом, виготовленням, зберіганням, розподілом, перевезенням, пересиланням, торгівлею, ввезенням, вивезенням та використанням наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів з метою задоволення медичних та наукових потреб.

Законом України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності” визначаються види господарської діяльності, зокрема з наркотичними засобами, психотропними речовинами та прекурсорами, що підлягають ліцензуванню, порядок їх ліцензування, встановлює державний контроль у сфері ліцензування, відповідальність суб'єктів господарювання та органів ліцензування за порушення законодавства у сфері ліцензування.

Вся інша діяльність, яка здійснюється з порушенням чинного законодавства, містить ознаки правопорушення: кримінального чи адміністративного.

2. ОСНОВНІ ВИДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН

2.1. НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ, ЩО ОДЕРЖУЮТЬ З РОСЛИН ВИДУ МАК СНОТВОРНИЙ

Серед найбільш зловживаних у нашій державі наркотичних засобів окремою групою виділяються похідні, що одержані з рослини, яка зветься мак снотворний.

Мак снотворний (*Papaver somniferum*) — однорічна трав'яниста гола або розсіянощетиниста рослина родини макових, з якої отримується опіум та багато його похідних (опіатів). Цвіте у червні-липні. Виростає заввишки від 50 до 120 см. Пілюстки на квітах білі, фіалкові або пурпурові. Плід — куляста або барильцеподібна коробочка.

З маку снотворного виготовляється декілька видів наркотичних засобів, зокрема:

Макова солома — цілі або різного ступеня подрібнення будь-які частини рослини виду «мак снотворний» або їх суміші (за винятком власне дозрілого насіння) незалежно від того, піддавалися вони екстракції, деструкції, гниттю чи враженню пліснявою. Макова солома віднесена до Списку № 1 Таблиці I Переліку “Особливо небезпечні наркотичні засоби,

обіг яких заборонено”. Може бути як ціла, так і подрібнена, висушена та не висушена. Колір – від світло до темно-зеленого та від світло-жовтого до коричневого.

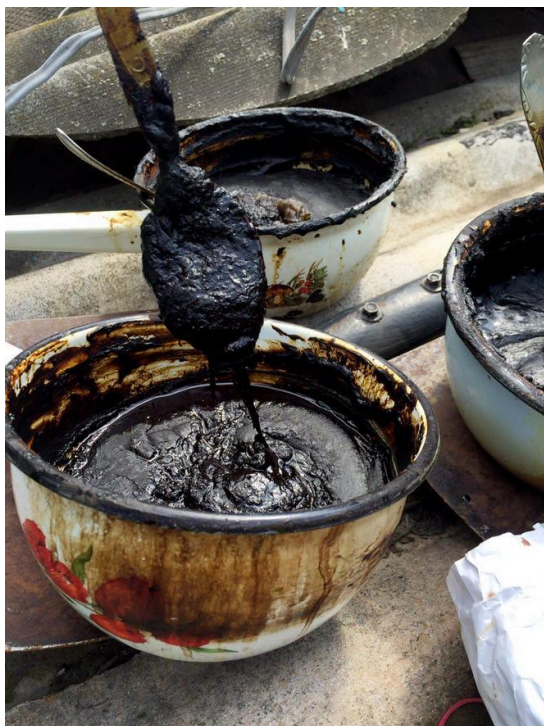

Онiй – сік снотворного маку, що згорнувся у тому числі медичний, який містить хоча б один наркотичний алкалоїд або їх суміш (у тому числі за наявності інших речовин). Опій включений до Списку № 1 Таблиці I Переліку “Особливо небезпечні наркотичні засоби, обіг яких заборонено”. Його одержують шляхом надрізання коробочок рослини маку та збирання соку (зскрібання, або просочення ним тканини). Має характерний запах молочного соку маку, гіркий за смаком і зустрічається у виді грудок, кульок чи плиток, але найчастіше у виді смолоподібної речовини коричневого кольору і не розчиняється у воді.

Трапляється опій також і в рідкому стані у виді розчинів:

Концентрат з макової соломи (опій екстракційний) – засіб, що отримують із макової соломи шляхом виділення (екстракції) різними способами і який містить хоча б один наркотичний алкалоїд або їх суміш (у тому числі за наявності інших речовин). Може зустрічатися у рідкому, смолоподібному чи твердому стані. Має характерний запах висушених фруктів, колір переважно коричневий.

Опій ацетильований – засіб, що містить у своєму складі ацетильовані похідні алкалоїдів опію (у тому числі за наявності інших речовин). Як правило, це напівсинтетична речовина у виді рідини темно-коричневого, коричневого або жовтого кольору).

Дуже часто **опій ацетильований** містить таку ацетильовану похідну морфіну, як **діацетилморфін** (інакше **героїн**), а героїн містить й інші **ацетильовані похідні алкалоїдів опію**.

Тобто між **героїном** та **ацетильований опієм** різниця є не великою. Зазвичай лише якість способу отримання. Термін «героїн» більш вживають до наркотика, який виробляють в немалих кількостях, і для зручності продажу та транспортування отримують у вигляді сухої порошкоподібної речовини. Вирішення питання диференціації (визначення різниці) між ацетильований опієм та героїном знаходиться в компетенції експертів-хіміків.

Героїн (у чистому виді має назву діацетилморфін, тобто героїн високого ступеня очищення) – включений до Списку № 1 Таблиці I Переліку “Особливо небезпечні наркотичні засоби, обіг яких заборонено”. Напівсинтетичний засіб, що отримується з морфіну внаслідок взаємодії з оцтовим ангідридом. Він може бути як порошок або гранули білого, бежевого, коричневого чи чорного кольорів. На споживчий ринок потрапляє значно розведеним або розрідженим, як правило, лактозою, глюкозою, хініном, кукурудзяним крохмалем або будь-якою іншою порошкоподібною речовиною, яка розчиняється у воді під час нагрівання. Часто містить наповнювачі – лікарські препарати (барбітурати, новокаїн, кофеїн та ін.). Він пакується у целофанову плівку або алюмінієву фольгу для зберігання у сухому стані. Можливе вживання героїну шляхом куріння.

Найпоширеніший спосіб вживання – ін’єкції водяного розчину.

2.2. НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ, ЩО ОДЕРЖУЮТЬ З РОСЛИН РОДУ КОНОПЛІ

Канабіс – цілі або різного ступеня подрібнення будь-які частини рослини роду коноплі або їх суміш (за винятком власне дозрілого насіння) незалежно від того, піддавались вони екстракції, деструкції, гниттю чи враженню пліснявою. Канабіс віднесений до Списку № 1 Таблиці І Переліку “Особливо небезпечні наркотичні засоби, обіг яких заборонено”.

Із конопель отримують такі види наркотиків природного походження:

Канабісу олія (настойки та екстракти) – це темна в'язка рідина, яку отримують шляхом багатократної екстракції різних частин рослин розчинниками різними способами і які містять тетрагідроканабінол. Фізичний стан таких наркотичних засобів умовно можна назвати

«перехідним», тобто цю суміш як правило не вживають, вона використовується для виготовлення з неї канабісу смоли.

Канабісу смола – суміш відділеної смоли, пилку чи окремих подрібнених частин рослини коноплі або їх суміш, яка містить тетрагідроканабінол. Найчастіше зустрічається у вигляді суміші відділеної смоли, пилку та окремих подрібнених часток верхівок конопель з різними наповнювачами для придання суміші певної форми: пасти, спресованих плиток, кульок, таблеток тощо. Має твердий стан, характерний запах. Колір від світло-зеленого до коричневого.

Канабіс та його похідні переважно курять у трубці або перемішують з тютюном і звертають цигарки, їх можуть змішувати з напоями або вживати разом з їжею.

2.3. НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ, ЩО ОДЕРЖУЮТЬ З ЛИСТЯ КУЩІВ КОКИ

Кокаїн – це головний алкалоїд листя коки, який отримують з листя куща коки. Зазвичай у вигляді солі (гідрохлориду кокаїну). Це білого кольору кристалічна порошкоподібна речовина. Включений до Списку № 1 Таблиці II Переліку “Наркотичні засоби, обіг яких обмежено”. У незаконному обігу кокаїн може зустрічатися також у виді пресованих плиток (брикетів), часто в суміші з різними інгредієнтами, з яких найпоширенішим є лактоза і глюкоза. Розчин кокаїну гідрохлориду використовується для пропитування різних предметів та одягу для приховування під час незаконного переміщення.

Кокаїн вживається шляхом вдихання через ніс (порошок), а у виді розчину – шляхом внутрішньовенних ін'єкцій.

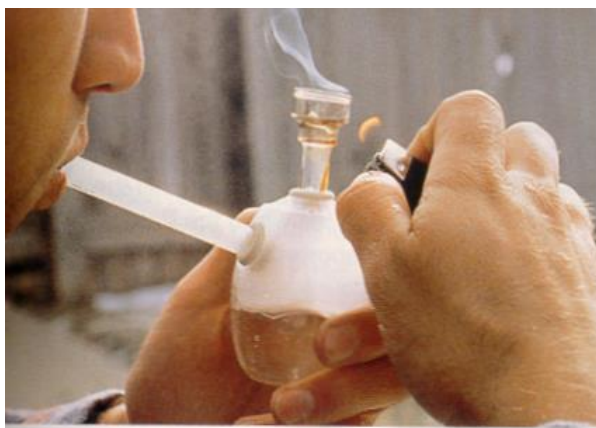

В процесі виготовлення кокаїну отимується **кокаїнова паста**, яка є проміжним продуктом переробки кокаїнового листа в кокаїн. Неочищений кокаїн гідрохлорид, який отримують з листя куща коки шляхом їх подрібнення і наступного екстрагування відповідними реагентами (кислотами, органічними розчинниками). У незаконному обігу зустрічається у виді пастоподібної маси чи аморфного порошку від темно-сірого до світло-коричневого кольору. Кокаїн, який отримується під час незаконного виробництва, являє собою продукт високої якості з вмістом кокаїну-гідрохлориду 80-90%, і рідко містить домішки і добавки. Для дрібнооптового

нелегального збуту кокаїн розбавляється до змісту близько 30% (12-75%) з додаванням як лікарських препаратів, так і неконтрольованих синтетичних анестетиків (лідокаїн, прокаїн, бензокаїн), або вуглеводів (манітол, лактоза, глюкоза). Зовнішній вигляд нелегальних зразків кокаїну при цьому практично не змінюється, оскільки додаються речовини представляють собою тонкі, сухі, білі порошки, схожі на кокаїн. Крім зазначених, як добавки – розріжувачів використовують крохмаль, борну кислоту, соду і ін.

Крек – це кокаїн, який отримують в результаті обробки гідро хлоридк кокаїну розчином харчової соди. На вигляд – це невеликі шматочки твердої речовини, напівпрозорі, коричневого, рожевого або білого кольору, що зовні схожі на шматочки господарського мила. Після розмелювання крек палять за допомогою скляних трубок, змішуючи його з тютюном чи канабісом.

2.4. ІНШІ ВИДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЩО ОДЕРЖУЮТЬ З РОСЛИН ТА ГРИБІВ

НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ, ЩО ОДЕРЖУЮТЬ З ГАЛЮЦИНОГЕННИХ ГРИБІВ

Галюциногенні гриби – загальноприйнята назва видів грибів, плодові тіла яких містять галюциногенні (психodelічні) речовини, зокрема псилоцибін. Псилоцибін відноситься до Списку № 2 Таблиці I Переліку “Особливо небезпечні наркотичні засоби, обіг яких заборонено”. Такі гриби вживають, як правило, у висушеному вигляді, інколи, шляхом виготовлення з них настоек.

НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ, ЩО ОДЕРЖУЮТЬ З ТРАВИ ЕФЕДРА

Ефедра звичайна, також **ставчак звичайний** (*Ephedra distachya* L.) – кущ багаторічний дводомний кущ з густими гілочками до 1,5 м заввишки. Належить до родини Ефедрові (Ephedraceae). Поширена на приморських і степових схилах, на півдні лісостепу України. В траві ефедри містяться алкалоїди ефедрину та псевдоефедрину, у наслідок обробки яких перманганатом калію та оцтовим ангідридом отримується меткатинон (ефедрон) – наркотичний засіб, включений до Списку № 1 Таблиці I Переліку “Особливо небезпечні наркотичні засоби, обіг яких заборонено”. Вживають вказаний наркотичний засіб внутрішньовенно.

2.5. СИНТЕТИЧНІ НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ ТА ПСИХОТРОПНІ РЕЧОВИНИ

У нелегальному обігу нашої державі досить широко поширені синтетичні наркотичні засоби та психотропні речовини, які у природі не зустрічаються, їх одержують хімічним шляхом. Найпоширеніші з них амфетамінного та метамфетамінного ряду.

Психотропні речовини амфетамінного ряду (амфетамін, фенілетиламін), включені до Списку № 2 Таблиці II Переліку – “Психотропні речовина, обіг яких обмежено”.

Психотропні речовини метамфетамінного ряду (*ЛСД (лізергід)*, метамфетамін), включені до Списку № 2 Таблиці I Переліку – “Особливо небезпечні психотропні речовини, обіг яких заборонено”.

Різниця між психотропними речовинами амфетамінного та метамфетамінного ряду заключається у кількості активної речовини. Так, у амфетамінів, як правило вага активної речовини складає 0,2-0,6 грам, а у метамфетаміну – 0,01-0,0001 грам.

Амфетаміни та метамфетаміни нелегально синтезують у лабораторних умовах у формі сульфату та у вигляді таблеток, капсул, сиропів, еліксирів, порошку (залежно від типу та об'єму домішок і розріджувачів має різний колір білий, рожевий, жовтий, коричневий). Часто буває вологим і має характерний неприємний запах внаслідок наявності органічних домішок.

Порошок:

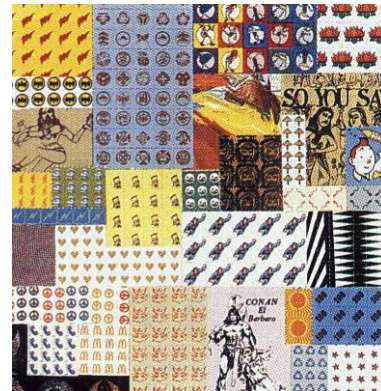
Капсули:

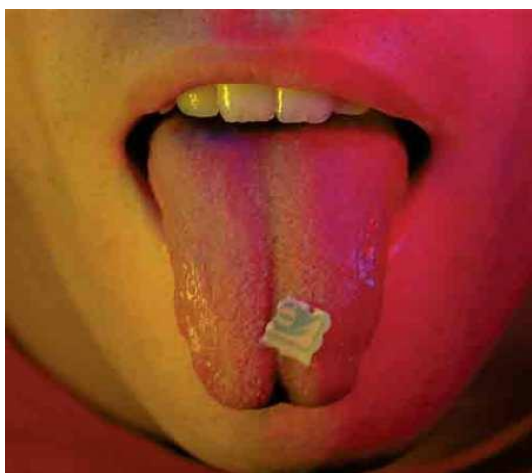
Пігулки:

Для довготривалого зберігання розчином амфетаміни та метамфетаміни можуть просочувати невеликі клаптики паперу або психотроп може наноситись на гігроскопічний папір, марки, наклейки (близько 5 мм), кожен фрагмент якого містить одну дозу наркотичної речовини.

Психотропні речовини амфетамінного ряду в залежності від фізичного стану можуть вживатися перорально (через рот), інколи - за допомогою ін'єкцій, таблетки зазвичай запивають.

2.6. ЛІКАРСЬКІ НАРКОТИЧНІ (ПСИХОТРОПНІ) ЗАСОБИ

До наркотичних засобів та психотропних речовин також належать лікарські засоби, які відпускаються у медичних закладах, як правило з аптек. Вказані засоби можуть містити:

кодеїн («Кодтерпін ІС», «Кодлак», «Кодесан ІС»):

барбітурати («Барбовал», «Фенобарбітал»):

бензодіазепін («Нітразепам», «Діазепам», «Флунітразепам»):

трамадол («Трамал», «Трамадол»):

бупренорфін «Субутех»:

декстрометорфан «Глікодин», «Тос-Май»),

оксибутират натрію:

Вказані та інші наркотичні (психотропні) лікарські засоби виписуються за спеціальним рецептом лікаря. Їх зберігання особами у відповідних кількостях дозволяється і не містить ознак адміністративного чи кримінального правопорушення.

3. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОЗНАК НАРКОТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ

Стан і негативні тенденції злочинів, що пов'язані з незаконним обігом наркотиків, багато в чому визначаються особливостями особи наркозлочинця. Таких осіб можна поділити на дві групи. Насамперед, це споживачі наркотиків із властивою психологічною та фізичною залежністю від них. Задоволення потреби в наркотиках – визначальна риса їх особистості, що впливає на подальшу протиправну і навіть злочинну поведінку. Мотиви такої поведінки пов'язані не стільки з їх освітнім, культурним, професійним рівнем, скільки з деформацією під впливом наркотиків морально-психологічних якостей. Наступна група включає у себе осіб, які безпосередньо брали участь у незаконному обігу наркотиків та не обов'язково є наркозалежними особами. Характеристики особистості таких осіб мало у чому відрізняється від характеристик корисливого, насильницького злочинця.

У групі споживачів наркотиків можна виділити ряд самостійних, хоча й тісно взаємопов'язаних підгруп:

- «відносного ризику» (особи, які проявляють нездоровий інтерес до наркотиків);
- «підвищеного ризику» (особи, які вживали наркотики без усвідомлення шкідливих для свого здоров'я наслідків);
- «предхворобливого ризику» (особи, що епізодично вживають наркотики, але ще не мають сформованої наркотичної залежності);
- «хворих наркоманією» (особи, яким медичною комісією встановлено діагноз «наркоманія»).

Тривале вживання наркотиків призводить до того, що вони входять до хімічного складу тканин організму людини і стають необхідною умовою збереження його біологічної та хімічної рівноваги. У такому разі можна казати про фізіологічну залежність організму людини від наркотиків.

Діагностичними ознаками споживачів наркотиків є характерні ознаки, які проявляються на обличчі, у поведінці (рухах, розмові), специфічний жаргон, різні жести, які прийняті для спілкування у даному середовищі, татуювання. Кожний наркотик викликає притаманні лише йому зміни у поведінці осіб.

Зазвичай, для зовнішності осіб, що тривалий час вживають наркотики, характерними є **наявність рубців, шрами, порізи, гнійники у місцях введення наркотичних засобів чи психотропних речовин.**

Зуби. У наслідок порушення живлення волосся наркозалежні особи, як правило, рано сивіють і лисіють, рідке волосся втрачає блиск, стає ламкими. Порушення відбивається і на нігтях: нігтьові пластинки по товщині, зморшкуваті, ламкі, розшаровуються. Зуби вражаються карієсом. “Гнилі” зуби і парадантид – звичне явище у зовнішності молодої наркозалежної особи. Через декілька років прийому наркотичних засобів та психотропних молодих людей не має більшої частини зубів.

Разом з тим хворі зуби можуть бути і у не наркозалежної особи.

Шкіра. Характерний зовнішній вигляд багаторічної наркозалежної особи, у якого розвинулися пошкодження внутрішніх органів, перш за все - печінки. Він найчастіше виснажений, з в'ялою шкірою, під очима його - темні кола. Він справляє враження важко хворої людини. Його шкіра набуває сіруватого відтінку, стає бліда, іноді із синьоватим відтінком, шкіра обличчя стає сухою або хворобливо жирною, набуває так званого „сального нальоту”, а білки очей у нього жовті через підвищеного вмісту білірубіну в крові. У наркозалежних осіб, які тривалий час вживають канабіс або інші похідні конопель мають постійно червоні очі.

Сльозотеча і нежить. Результатом опійної абстиненції може бути сльозотеча і нежить. У наркозалежних осіб постійно свербить ніс. В носі можуть бути залишки наркотичних засобів та психотропних речовин у разі їх вживання через носові отвори.

Запах. Також необхідно звертати увагу на запах особи. У наркозалежної особи тхне неприємним запахом із рота, тіла та одягу. Крім того, особа яка вживає опіоїди має специфічний запах горілого, оцтового ангідриду, оцту чи інших розчинників.

Татуювання. Про причетність особи до незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів може свідчити наявність специфічних татуювань на її тілі. Татуювання достатньо описані у літературі. Відзначимо найбільш типовими місцями, де воно наноситься, є зап'ястя, пальці, кисті рук, плечі, бедра, волосиста частина голови. Із зображень найчастіше зустрічаються павуки, як з хрестами на спині, так и без них; голки, шприці, які присутні у різноманітних зображеннях з жінками, гральними картами, храмами; головки маку та ін.

а також відповідні «персні» на пальцях рук:

1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Можу дістати наркотики					
2., 3., 4. Носій персня зловживає наркотиками.					
5., 6. Відбував показання за збут наркотиків.					

Одяг. На первинних стадіях немедичного вживання наркотичних засобів та психотропних речовин наркоспоживачі одягаються, дотримуючись

законів моди і нічим не відрізняючись від інших молодих людей. Хоча деякі наслідують хіпі, і виділяються в загальній масі людей. У подальшому значна кількість наркоспоживачів втрачає контроль за собою оцінку і ведуть неохайний спосіб життя. Тому одяг таких осіб може бути брудний, неохайний, вони, як правило, носять з одержу з довгими рукавами не знімаючи у спеку, щоб скрити сліди від ін'єкцій. Крім того, одяг має неприємний запах, інколи специфічний запах горілого, оцтового ангідриду, оцту чи інших розчинників, а також містити значну кількість плям та дірок від цигарок.

У розмові наркозалежні особи часто використовують специфічні слова (жаргон, сленг), яким позначають:

- самі наркотики (корм, уголь, кайф, греф, зараза, отравка, товар, дурь, балда, торчок, дрян, колеса, пласти, брикет, вагон, стандарт, отравка та ін.);
- споживачів наркотиків (марік, торчало, кайфуша, наркоша, кругляк, глотарь, плановой);
- утримувачів наркопритонів (нарком, банкир, шеф, майданщик, хазяїн, батько);
- постачальників наркотиків (барига, купці, гонці, посли, бусурмани, шакали, кровососи, пасажери);
- виготовлювачів наркотиків (бабай, звір);
- місця для виготовлення та вживання наркотиків притон (притон, гавань, пристань, бухта, рай, майдан, кайф-базар);
- місця відбуття покарання за незаконні дії з наркотиками (відбути за ширку, потрапити за рай);
- способи вживання наркотиків та отримані внаслідок цього почуття (удар, приход).

Також відповідними словами позначаються різні фази інтоксикації залежно від прийнятого наркотику, засоби вживання і порції наркотику та ін.

Поведінка наркозалежних осіб. Про те, що особа немедично вживає наркотичні засоби та психотропні речовин можуть свідчити наступні характерні прояви та деякі ознаки поведінки, зокрема:

- часте, необгрунтоване чухання, сверблячка;
- іноді повна нерозбірливість мови або навпаки зростання темпу мови, багатослівність з частим відходом від теми розмови, відповідями невлад;
- сповільненість рухів, порушення їх координації, широке переступання не значних предметів;
- емоційне гальмування, часом байдужість, мають сонний вигляд, апатія, пасивність та загальна розслабленість (наркотики, які виготовляються з опію);

- психічна і рухова збудженість (поведінкова розгальмованість з розмашистими, погано координованими рухами), підвищена, та нерідко надмірна активність, метушливість, непослідовність в діях;
- утруднена концентрація уваги, підвищене відволікання;
- безпричинний, часто раптовий сміх.
- збудження може посилюватися, супроводжуватися дратівливістю, агресивністю, забіякуватістю (кокаїн або психотропні речовини).

Спосіб вживання наркотиків. Під час несення патрульної служби поліцейським необхідно звертати увагу на осіб, поведінка яких може свідчити про вживання ними наркотичних засобів чи психотропних речовин.

Предмети. Під час здійснення працівниками поліції поверхневої перевірки чи огляду осіб можуть виявлятися наступні предмети, які свідчать про те, що особа можливо причетна до незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

➤ оцет, питна сода, марганцівка, йод, ацетон та інші розчинники, пластмасових чи скляних флаконів з невідомою речовиною;

➤ шприци, голки, гумові джгути, закопчені ложечки, фольга, бинти, шматки вати, самокрутки;

➤ безпосередньо наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори.

Жодна з окремих перелічених вище ознак не дає підстави вважати, що дана особа є наркоспоживачем. Навіть якщо під час спілкування з особою буде встановлено, що вона може бути причетна до немедичного вживання наркотичних засобів чи психотропних речовин, вказане не дає підстави для обмеження її прав та свобод.

Встановлення наявності стану наркотичного сп'яніння внаслідок незаконного вживання наркотичних засобів або психотропних речовин є компетенцією лише лікаря, на якого покладено обов'язки щодо проведення медичного огляду (обстеження), а діагноз "наркоманія" встановлюється лікарсько-консультаційною комісією.

4. ПОРЯДОК ДІЙ ПРАЦІВНИКІВ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ

Діяльність патрульної поліції регламентується Законом України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 року, Положенням про патрульну службу МВС, затвердженим наказом МВС України від 02 липня 2015 р. № 796, Положенням про Департамент патрульної поліції, затвердженим наказом Національної поліції України від 06 листопада 2015 р. № 73 та іншими нормативними актами.

На підставі вищезазначених нормативних актів, **пропонується такі алгоритми дій** у разі виявлення працівниками патрульної поліції правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними.

1. При виявленні осіб, які публічно вживають наркотичні засоби або вчиняють інші протиправні дії з наркотичними засобами, психотропними речовинами та прекурсорами, поліцейський повинен:

- підійти до осіб, представитись, пояснити їм суть правопорушення, яке вони вчиняють;
- вжити заходів щодо припинення публічного вживання наркотичних засобів та вчинення інших протиправних дій з наркотичними засобами, психотропними речовинами та прекурсорами;
- перевірити документи, що посвідчують особу правопорушників, записати установчі дані та іншу необхідну інформацію;
- опитати особу, а у разі якщо особа є іноземним громадянином, залучити до опитування іноземного громадянина особу, яка володіє його мовою, а у випадку відсутності такої особи, сповістити до чергової частини відповідного територіального підрозділу про потребу в перекладачі зі знанням певної мови;
- за наявності потерпілих надати їм невідкладну домедичну допомогу;
- вжити заходів щодо забезпечення безпеки громадян та поліцейських, провести поверхневу перевірку особи, які підозрюються у вчиненні правопорушення;
- вжити заходів щодо виявлення свідків (очевидців) правопорушення, стисло опитати їх про характер протиправних дій осіб, записати їх прізвища та інші дані;
- в разі виявлення ознак кримінального правопорушення, доповісти оперативному черговому територіального органу Національної поліції з метою виклику слідчо-оперативної групи. За допомогою оперативного чергового та автоматизованої підсистеми «АРМОР» установити особу громадянина та перевірити його за обліками Національної поліції;
- вжити заходів із затримання осіб, причетних до вчинення правопорушення;
- до прибуття слідчо-оперативної групи забезпечити охорону місця події, недоторканність обстановки, збереження слідів і речових доказів, забезпечити виведення з місця події сторонніх осіб;
- після прибуття слідчо-оперативної групи доповісти її керівнику про обставини події, вжиті заходи та діяти за його вказівкою;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції чи керівника підрозділу патрульної поліції.

2. При виявленні під час поверхневої перевірки предметів, які за зовнішніми ознаками подібні до наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, поліцейський повинен:

- опитати особу про виявленні предмети, їх призначення та походження. У разі якщо особа є іноземним громадянином, залучити до опитування іноземного громадянина особу, яка володіє його мовою, а у випадку відсутності такої особи, сповістити до чергової частини відповідного

територіального підрозділу про потребу в перекладачі зі знанням певної мови;

- перевірити документи, що посвідчують особу правопорушників, та інші документи (наприклад, рецепти на право отримання наркотичних (психотропних) лікарських засобів – за наявності), записати установчі дані особи та іншу необхідну інформацію;

- доповісти оперативному черговому територіального органу Національної поліції про обставини події з метою виклику слідчо-оперативної групи. За допомогою оперативного чергового та автоматизованої підсистеми «АРМОР» установити особу громадянина та перевірити його за обліками Національної поліції;

- вжити заходів щодо забезпечення безпеки громадян та поліцейських;

- вжити заходів щодо виявлення свідків (очевидців) правопорушення, стисло опитати їх про характер протиправних дій осіб, записати їх прізвища та інші дані;

- за наявності потерпілих надати їм невідкладну домедичну допомогу;

- до прибуття слідчо-оперативної групи забезпечити охорону місця події, недоторканність обстановки, збереження слідів і речових доказів, забезпечити виведення з місця події сторонніх осіб;

- після прибуття слідчо-оперативної групи доповісти її керівнику про обставини події, вжиті заходи та діяти за його вказівкою;

- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції чи керівника підрозділу патрульної поліції.

3. При виявленні у салоні транспортного засобу предметів, які за зовнішніми ознаками подібні до наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, поліцейський повинен:

- опитати водія та пасажирів (якщо такі є) про виявленні предмети, їх призначення та походження. У разі якщо особа є іноземним громадянином, залучити до опитування іноземного громадянина особу, яка володіє його мовою, а у випадку відсутності такої особи, сповістити до чергової частини відповідного територіального підрозділу про потребу в перекладачі зі знанням певної мови;

- здійснити поверхневу перевірку транспортного засобу та виявлених предметів;

- витребувати пред'явлення водієм: а) посвідчення на право керування транспортним засобом; б) реєстраційного документа на транспортний засіб; в) поліса (сертифіката) обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів для перевірки;

- перевірити документи пасажирів транспортного засобу, які також можуть бути причетні до вчинення правопорушення, записати установчі дані водія і пасажирів та іншу інформацію;

- доповісти оперативному черговому територіального органу Національної поліції про обставини події з метою виклику слідчо-

оперативної групи. За допомогою оперативного чергового та автоматизованої підсистеми «АРМОР» встановити осіб та перевірити їх за обліками Національної поліції;

- запросити водія та пасажирів вийти з транспортного засобу, вжити заходів щодо забезпечення безпеки громадян та поліцейських;

- провести поверхневу перевірку водія та пасажирів контролюючи при цьому їх поведінку;

- за наявності потерпілих надати їм невідкладну домедичну допомогу;

- вжити заходів щодо виявлення свідків (очевидців) правопорушення, стисло опитати їх про характер протиправних дій осіб, записати їх прізвища та інші дані;

- до прибуття слідчо-оперативної групи забезпечити охорону місця події, недоторканність обстановки, збереження слідів і речових доказів, забезпечити виведення з місця події сторонніх осіб;

- після прибуття слідчо-оперативної групи доповісти її керівнику про обставини події, вжиті заходи та діяти за його вказівкою;

- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції чи керівника підрозділу патрульної поліції.

4. У разі, коли до працівників поліції звернулися громадяни і вказали на особу, яка погано себе почуває у зв'язку з погіршенням стану здоров'я, або перебуває в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння:

- записати установчі дані особи, яка звернулася, та з'ясувати суть повідомлення;

- повідомити оперативному черговому територіального органу Національної поліції про подію;

- прибути на місце події, оцінити ситуацію, при зверненні до зазначеної особи назвати своє прізвище, звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, з'ясувати, які проблеми є у неї на даний час;

- якщо у громадянина є проблеми зі здоров'ям, працівник поліції зобов'язаний викликати швидку медичну допомогу та дочекатися її приїзду, у разі необхідності надати первинну домедичну допомогу;

- якщо особі стало краще і вона відмовляється від виклику швидкої допомоги необхідно встановити її місце проживання та провести додому;

- якщо постраждалий непритомний (ознаки життя є або їх немає, однак після травми минуло не більше ніж 4–7 хвилин), слід розпочати проведення штучного дихання та зовнішнього масажу серця;

- доповісти оперативному черговому територіального органу Національної поліції про цю подію, за допомогою оперативного чергового та автоматизованої підсистеми «АРМОР» установити особу громадянина та перевірити його за обліками Національної поліції;

- після проведених дій та закінчення служби доповісти рапортом оперативному черговому територіального органу Національної поліції.

5. ПОРЯДОК І ТАКТИКА ЗДІЙСНЕННЯ ПОВЕРХНЕВОЇ ПЕРЕВІРКИ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, А ТАКОЖ ОСІБ НА ПРЕДМЕТ НЕЗАКОННОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ

Відповідно до статті 31 Закону України «Про Національну поліцію» поліція може серед інших застосовувати такий превентивний захід, як поверхнева перевірка. Статтею 34 вказаного Закону України визначаються підстави для проведення поверхневої перевірки:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в зазначеному транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю і здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям учинення правопорушення або (і) знаходиться в місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

Таким чином, якщо у поліцейського є достатньо підстав вважати, що у особи, в її речах або у транспортному засобі знаходяться наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори, обіг яких обмежений або заборонений, чи для перевезення яких потрібен відповідний дозвіл, він має право здійснити поверхневу перевірку, під якою необхідно розуміти візуальний зовнішній огляд особи, речей або транспортного засобу з метою виявлення зазначених вище та інших предметів.

Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснювати будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

Перед поверхневою перевіркою потрібно опитати особу, яка буде оглядатися, про наявність у неї знарядь злочину, предметів, документів та інших речей, що заборонені чи обмежані до обігу, та запропонувати їй викласти (дістати) їх з кишень та інших місць і залишити на землі, столі тощо. Видача речей особою не відмінює проведення поверхневої перевірки.

Поверхнева перевірка включає в себе:

візуальний огляд особи;

проведення по поверхні вбрання особи рукою;

проведення по поверхні вбрання особи спеціальним приладом або засобом;

візуальний огляд речі або транспортного засобу.

Візуальний огляд особи здійснюється по методу зверху-вниз, тобто починаючи з головного убору, потім оглядається піджак, брюки, взуття. У разі необхідності потребується додатковий огляду руки особи. Під час візуального огляду особи необхідно звертати увагу на наступні обставини:

- наявність на обличчі, руках та інших частинах тіла рубців, шрамів, порізів, гнійників та інших пошкоджень, які засвідчують можливе вживання наркотичних засобів та психотропних речовин;
- наявність інших ознак, які можуть свідчити, що особа може бути причетна до вживання наркотичних засобів та психотропних речовин, про які було зазначено у попередньому розділі;
- наявність можливих слідів злочинної діяльності (наприклад, слідів крові на тілі чи одязі, свіжі синці, гематоми та подряпин на тілі, перебинтованих чи перев'язаних частин тіла, розірваного одягу тощо);
- наявність татуювань, зокрема кримінальних, на відкритих частинах тіла;
- наявність ознаки, які вказують на знаходження у особи (під її одягом) зброї чи інших небезпечних предметів (про це може свідчити рукоятки вогнепальної зброї, топориста тощо);
- відповідність одягу та взуття особи сезону чи наявній погоді або її статури (наприклад, особа одягнута в одяг з довгими рукавами, коли на вулиці стоїть спекотна погода – може свідчити про маскуванню нею місць введення в організм наркотичних засобів чи психотропних речовин; або особа одягнута в куртку в спекотну погоду, що може бути способом для маскуванню зберігання вогнепальної чи іншої зброї, знарядь вчинення злочинної діяльності тощо);
- запах особи та її одягу (наркозалежні особи, які вживають опіоїди, мають специфічний запах горілого, а також оцтового ангідриду, оцту чи інших розчинників);
- речі, які тримає в руках чи переносить особа (наприклад, наявність у руках особи предметів, які можуть відноситись до наркотичних засобів та психотропних речовин тощо).

Слід пам'ятати, поліцейський не повинен копирсатися у кишенях особи, а лише оглядає вміст речей, які самотійно показуються особою, яку перевіряють.

У подальшому особі пропонується ще раз викласти речі з кишень та видати (при наявності) заборонені, чи обмежені до обігу предмети. незалежно від результаті видачі речей, з метою виявлення вогнепальної зброї, холодної зброї та інших предметів, які становлять загрозу життю і здоров'ю громадян, поліцейським чи безпосередньо собі, проводиться **проведення поверхні вбрання особи рукою.**

Вказана дія здійснюється по методу зверху-вниз, тобто починати з головного убору, потім оглядається піджак, брюки, взуття: спочатку рукою проводяться рухи по передній частині тулуба, у подальшому оглядається поясна частина тіла та плечі, після чого ноги особи. Зброя у правопорушника

може бути не лише під пахвами рук, у кишенях, а й кріпитись до інших частин тіла (ніг, рук, тулуба).

Під проведенням по поверхні вбрання особи спеціальним приладом або засобом слід розуміти виявлення за допомогою спеціальних засобів речей, обіг яких заборонено або які становлять загрозу життю і здоров'ю громадян.

Під час **поверхневого візуального огляду речей або транспортного засобу** особа повинна самотійно показати поліцейському вміст особистих речей. При цьому огляд транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду його салону та багажника. Законодавство дозволяє вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону транспортного засобу. При цьому забороняється проникати поліцейському безпосередньо у салон транспортного засобу та оглядати його частини (наприклад, самотійно відкривати речові ящики, рухати різні речі). При поверхневій візуального огляду речі або транспортного засобу звертають увагу на вміст сумок, валіз, упаковок з-під ліків, пляшок та інших предметів тощо.

6. ЗАХОДИ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ЗАТРИМАННЯ ТА ПОВЕРХНЕВОЇ ПЕРЕВІРКИ ОСІБ, ЯКІ ПІДОЗРЮЮТЬСЯ У ВЧИНЕННІ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ

Під час виконання службових обов'язків поліцейський може вступити у тісний контакт та фізичне протистояння з правопорушниками. Це може трапитись під час припинення правопорушень, при затриманні чи супроводі підозрюваних осіб, раптовому нападі або фізичному опорі з їхнього боку, спробі особи покалічити себе або вчинити самогубство тощо.

Зареєстровано окремі випадки, коли правоохоронці інфікувалися особливо небезпечними хворобами внаслідок поранень, завданих їм правопорушниками, передусім шляхом нанесення ударів, уколів та порізів гострими предметами (голками, лезами), глибоких укусів з потраплянням у рани чужої слини та крові.

Тому, у разі насильства з боку правопорушника необхідно завчасно оцінити можливість виникнення екстремальної ситуації, при необхідності викликати допомогу, використати спеціальні засоби та спорядження для запобігання нападу.

У разі агресивної поведінки особи, яку оглядають, або спроб вкусити працівників поліції, на неї доцільно одягнути наручники або зв'язати.

Заходи безпеки, перестороги і протидії фізичному опорі:

- Уважно і пильно оцінювати ситуацію з метою недопущення несподіваного нападу.

- Завчасно планувати порядок затримання правопорушників, систему підстраховки, використовувати спеціальні засоби і засоби індивідуального

захисту (захисні рукавички, шоломи, бронежилети) особливо, якщо доводиться мати справу з агресивними правопорушниками.

- У разі конфлікту зберігати безпечну дистанцію (тримати правопорушника на відстані).

- У разі виникнення законних підстав (особа чинить збройний напад, намагається застосувати фізичну силу до працівника поліції; її застали за вчиненням тяжкого злочину, намагається втекти з-під варти тощо) завчасно привести до бойового стану та використати спеціальні засоби або табельну зброю, вдатися до ударів захищеними ногами та руками, не дозволяти правопорушнику схопити себе і розпочати боротьбу впритул, поранити або вкусити.

- Уникати контакту з кров'ю та біологічними рідинами іншої особи. Якщо такий контакт стався, слід застосувати дезінфікуючі (антисептичні) засоби, у разі їх відсутності вимити руки милом чи обробити вологими серветками.

- У разі розлиття/розбризкування крові будь-якої особи, яка постраждала внаслідок насильницьких дій, спроби самогубства тощо, слід ізолювати місце, забруднене кров'ю, з подальшою його дезінфекуванням (для цього використовуються розчини будь яких дезінфікуючих засобів, наприклад, хлораміну, хлорного вапна тощо) та подальшим прибиранням.

Під час проведення огляду чи поверхневої перевірки шляхом проведення по поверхні вбрання особи рукою слід завчасно передбачити ризик уколу голкою, порізу лезом або отримання інших ушкоджень гострими предметами, з якими завжди варто поводитися вкрай обережно. При цьому безпосередньо в осіб, щодо яких застосовано поверхнева перевірка, у їхньому одязі, речах, транспортних засобах можуть виявитися такі небезпечні предмети, як **ножі, леза для гоління, заточки, шила, шпильки, шприци, голки для ін'єкцій тощо**. Їх можуть сховати в шапки, натільну та постільну білизну, взуття, одяг, в шматки мила, продукти, книги, у домашні речі, меблі авторучки тощо. Саме тому робота з гострими предметами повинна бути зведена до мінімуму.

Працівник поліції, який здійснює поверхневу перевірку чи огляд, повинен дотримуватись таких правил безпеки:

- перед початком їх проведення необхідно ізолювати (заклеїти пластирем) усі порізи чи садна на шкірі рук;

- одягнути гумові, а за їх відсутності шкіряні рукавички, що може захистити від біоматеріалів правопорушника, та певною мірою від порізів та уколів (встановлено, що якщо голка проходить через гумову рукавичку, кров із зовнішньої сторони голки частково залишається на рукавичці). Кількість крові, яка попадає в місце уколу, при цьому зменшується на 46-86%, що зменшує ризик передачі збудників інфекції. Повний захист від поранення надають лише *кольчужні* рукавички;

- особливо обережно оглядати одяг особи. Там, де можливо, запропонувати особі самостійно звільнити свої кишені й показати білизну, промацати руками свій одяг;

- завжди слід враховувати можливість того, що правопорушник спробує викинути гострі або інші предмети чи використати їх для нанесення шкоди правоохоронцям. Окрім того, необережні дії самих працівників поліції можуть призвести до ушкодження шкіри або слизових оболонок.

- у разі виявлення небезпечних предметів (голок, шприців, ножів, інших небезпечних речей) працівникові поліції потрібно обережно вилучити їх;

- після проведення огляду обов'язково мити рук з милом чи дезінфікуючим розчином, а за їх відсутності – витирати руки вологими серветками;

- звертати увагу на особисті речі, щоб вони не забруднювалися і не торкалися інфікованих матеріалів;

- мати при собі аптечку;

- носити з собою ковпаки для голок шприців.

ГЛОСАРІЙ

Абстинентний синдром - загальний розлад функцій організму, що характеризується тяжкими фізичними нездужаннями (загальна слабкість, озноб, болі, блювота, профузні поноси, слино- і потовиділення), відхиленнями в психіці і поведженні (порушення сну, появи галюцинацій, маревних станів, судорог). Абстинентний синдром виникає у випадку різкого припинення прийому наркотичних засобів та психотропних речовин при наявності фізичної залежності від них. Він може бути полегшений або цілком знятий тільки проведенням спеціального лікування, або введенням наркотичного засобу, психотропної речовини або іншого відповідного токсиканта.

Аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин – заборонені до обігу на території України речовини синтетичні чи природні, не включені до Переліку, хімічна структура та властивості яких подібні до хімічної структури та властивостей наркотичних засобів і психотропних речовин, психоактивну дію яких вони відтворюють.

Добровільне лікування наркоманії - лікування наркоманії, яке здійснюється за згодою хворого або його законного представника.

Ейфорія – суб'єктивно сприйманий стан, переживання (у даному випадку при наркотичному сп'янінні), радості без явного приводу, легкості і розкутості.

Медичне обстеження - обстеження особи в стаціонарних умовах з метою встановлення діагнозу "наркоманія".

Медичний огляд - амбулаторний огляд особи з метою встановлення стану наркотичного сп'яніння.

Наркологічні заклади - заклади (відділення або кабінети), які у встановленому законом порядку подають наркологічну допомогу.

Наркоманія – психічний розлад, зумовлений залежністю від наркотичного засобу або психотропної речовини внаслідок зловживання цим засобом або цією речовиною. Становлення, формування захворювання наркоманією характеризується розвитком трьох основних ознак: психічної, фізичної залежності і толерантності.

Наркотичні засоби – речовини природні чи синтетичні, препарати, рослини, включені до Переліку.

Незаконне вживання наркотичних засобів або психотропних речовин - вживання наркотичних засобів або психотропних речовин без призначення лікаря.

Обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів – види діяльності з: культивування рослин, включених до Переліку, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання, придбання, реалізації (відпуску), ввезення на територію України, вивезення з території України, транзиту через територію України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин та

прекурсорів наркотичних засобів і психотропних речовин, включених до Переліку, що дозволяються і контролюються згідно чинного законодавства.

Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (далі – Перелік) – згруповані у списки наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори наркотичних засобів і психотропних речовин, включені до таблиць I–IV згідно із законодавством України та міжнародними договорами України. Перелік та зміни до нього затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері охорони здоров'я і публікуються в офіційних друкованих виданнях.

Полінаркоманія – це наркоманія з одночасним або зміненим вживанням двох або більш наркотичних засобів або психотропних речовин. У тих же випадках, коли наркозалежною особою крім наркотичних засобів або психотропних речовин приймається інший лікарський засіб або речовина, не віднесене до наркотичних або психотропних, мова йде про ускладнену наркоманію.

Прекурсори наркотичних засобів і психотропних речовин (далі – прекурсори) – речовини, які використовуються для виробництва, виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Психічна залежність – це хворобливе прагнення (потяг) безперервне або періодично приймати наркотичні засоби та психотропні речовини або інші одурманюючі препарати для того, щоб знову випробувати почуття підйому, задоволення або знімати явища психічного дискомфорту.

Психотропні речовини – речовини природні чи синтетичні, препарати, природні матеріали, включені до Переліку.

Толерантність - стан, що виникає від багаторазового вживання наркотичних засобів або психотропних речовин, при якому організм знижує або втрачає чутливість до цих речовин та засобів, у результаті чого послаблюється його реакція на певну кількість наркотичних засобів та психотропних речовин. Для одержання такого самого ефекту необхідно поступово збільшувати дозу наркотичних засобів та психотропних речовин. У результаті необхідна доза зростає в 10-100 разів у порівнянні з першим введенням. Відповідно збільшується токсична руйнівна дія препарату на організм.

Ухилення від медичного огляду, медичного обстеження або лікування - умисне невиконання розпорядження працівника органів внутрішніх справ щодо медичного огляду, а так само невиконання призначень та рекомендацій лікаря особою, яка зловживає наркотичними засобами або психотропними речовинами.

Фізична залежність – це стан особливої перебудови всієї життєдіяльності людини в зв'язку з хронічним вживанням наркотичних засобів та психотропних речовин. Вона виявляється інтенсивними фізичними і психічними розладами, що розвиваються відразу, як тільки дія препарату

припиняється. Ці розлади тобто абстинентний синдром, полегшуються або знімаються тільки новим уведенням наркотичних засобів, психотропних речовин або іншої речовини, що їх заміняє.

Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів - діяння з: культивування рослин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання, придбання, збуту, ввезення на територію України, вивезення з території України, транзиту через територію України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що здійснюються з порушенням законодавства про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори.

Особа, хвора на наркоманію, – особа, яка страждає на психічний розлад, що характеризується психічною та (або) фізичною залежністю від наркотичного засобу чи психотропної речовини, і якій за результатами медичного обстеження, проведеного відповідно до Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», встановлено діагноз «наркоманія».

Аутріч робота – це метод соціальної роботи спрямований на встановлення контактів і подальшу роботу із закритими групами наркозалежних осіб, контакт з якими ускладнений через існуючі служби охорони здоров'я. Аутріч-робота складається з процедури обміну шприців, обов'язково супроводжується експрес-консультуванням з медичних, соціальних і правових питань; поширенням брошур, профілактичних засобів (презервативів, спиртових серветок, стерильної води для ін'єкцій, вітамінів тощо); видачею напрямків у різні медичні та соціальні установи.

Замісна підтримуюча терапія – це вид лікування опіоїдної залежності, за якого використовують опійні антагоністи – речовини, які мають подібну до героїну та морфіну дію на головний мозок людини, що дозволяє запобігти розвитку синдрому відміни та блокувати потяг до нелегальних опіоїдів.

Зменшення шкоди – це прагматичний і гуманний підхід до зменшення особистої та соціальної шкоди, пов'язаної з немедичним вживанням наркотиків, особливо ризику зараження ВІЛ та іншими небезпечними інфекціями, які передаються через кров і статевим шляхом. Цей підхід спрямований на вирішення першочергових проблем і зменшення ризику захворювань, пов'язаних з ін'єкційним вживанням наркотиків, через методики, що забезпечують гуманне ставлення до наркозалежних, дотримання їхніх прав.

ДОДАТОК

Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.2000 № 188 (витяги)

Таблиця 1
НЕВЕЛИКІ, ВЕЛИКІ ТА ОСОБЛИВО ВЕЛИКІ РОЗМІРИ
наркотичних засобів, що знаходяться у незаконному обігу

(ВИТЯГ)

Назва наркотичного засобу	Невеликі розміри (г)	Великі розміри (г)	Особливо великі розміри (г)
1	2	3	4
Бупренорфін	до 0,08	від 0,8 до 8,0	8,0 і більше
Дезоморфін*	до 0,01	від 0,1 до 1,0	1,0 і більше
Канабіс - цілі або різного ступеня подрібнення будь-які частини рослини роду коноплі або їх суміш (за винятком власне дозрілого насіння) незалежно від того, піддавались вони екстракції, деструкції, гниттю чи враженню пліснявою**	до 5,0	від 500 до 2500	2500 і більше
Канабісу смола - суміш відділеної смоли, пилку чи окремих подрібнених частин рослини коноплі або їх суміш, яка містить тетрагідроканабінол*	до 0,5	від 50,0 до 500,0	500,0 і більше
Канабісу екстракти (настойки) - засіб, який отримують з будь-яких видів і сортів конопель або канабісу шляхом виділення (екстракції) різними способами і який містить тетрагідроканабінол*	до 0,3	від 5,0 до 100,0	100,0 і більше
Героїн*	до 0,005	від 1,0 до 10,0	10,0 і більше
Опій ацетильований - засіб, що містить у своєму складі ацетильовані похідні алкалоїдів опію (у тому числі за наявності інших речовин)*	до 0,005	від 1,0 до 10,0	10,0 і більше
Етилморфіну гідрохлорид (діонін)	до 0,2	від 10,0 до 100,0	100,0 і більше
Кодеїн (основа та солі)	до 0,2	від 10,0 до 50,0	50,0 і більше
Кокаїн (основа та солі незалежно від наявності наповнювачів)	до 0,02	від 1,0 до 15,0	15,0 і більше
Метадон (фенадон)	до 0,02	від 1,6 до 20,0	20,0 і більше
Меткатинон (ефедрон)*	до 0,01	від 3,0 до 50,0	50,0 і більше
Морфін (основа та солі)	до 0,03	від 2,5 до 12,5	12,5 і більше

Макова солома - цілі або різного ступеня подрібнення будь-які частини рослини виду "мак снотворний" або їх суміш (за винятком власне дозрілого насіння) незалежно від того, піддавались вони екстракції, деструкції, гниттю чи враженню пліснявою**	до 50,0	від 500,0 до 5000,0	5000,0 і більше
Концентрат з макової соломи (опій екстракційний) - засіб, що отримують із макової соломи шляхом виділення (екстракції) різними способами і який містить хоча б один наркотичний алкалоїд або їх суміш (у тому числі за наявності інших речовин)*	до 0,5	від 50,0 до 250,0	250,0 і більше
Омнопон	до 0,03	від 3 до 75,0	75,0 і більше
Опій - сік снотворного маку, що згорнувся, у тому числі медичний, який містить хоча б один наркотичний алкалоїд або їх суміш (у тому числі за наявності інших речовин)*	до 0,1	від 50,0 до 250,0	250,0 і більше
Трамадол	до 0,5	від 5,0 до 50,00	50,00 і більше
Тримеперидин (промедол)	до 0,03	від 3,0 до 75,0	75,0 і більше
Фентаніл	до 0,0004	від 0,002 до 0,2	0,2 і більше
Метилфентаніл* (альфа-метилтіофентаніл, альфа-метилфентаніл, ацетил-альфаметилфентаніл, бетагідрокси-3-метилфентаніл, бета-гідроксифентаніл, 3-метилтіофентаніл, 3-метилфентаніл)	до 0,0002	від 0,001 до 0,1	0,1 і більше
Бензилморфін*	до 0,01	від 0,1 до 1,0	1,0 і більше
В-22*	до 0,015	від 0,15 до 1,5	1,5 і більше

Таблиця 2
НЕВЕЛИКІ, ВЕЛИКІ ТА ОСОБЛИВО ВЕЛИКІ РОЗМІРИ
психотропних речовин, що знаходяться у незаконному обігу
(ВИТЯГ)

Назва психотропних речовин	Невеликі розміри (г)	Великі розміри (г)	Особливо великі розміри (г)
1	2	3	4
Амфетамін	до 0,15	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше
Барбітал	до 5,0	від 50,0 до 500,0	500,0 і більше
Бензфетамін	до 0,75	від 7,5,0 до 75,0	75,0 і більше
Броламфетамін (ДОВ, DOB) *	до 0,15	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше

Глютетимід	до 2,5	від 25,0 до 250,0	250,0 і більше
Діазепам	до 0,1	від 1,0 до 10,0	10,0 і більше
Катин	до 0,2	від 2,0 до 20,0	20,0 і більше
Катинон*	до 0,15	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше
(+)-Лізергід (ЛСД) *	до 0,00001	від 0,001 до 0,01	0,01 і більше
Мескалін 4-метил-амінорекс*	до 0,15	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше
Метаквалон	до 2,0	від 20,0 до 200,0	200,0 і більше
Метамфетамін (первитин)	до 0,15	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше
Метамфетамін-рацемат	до 0,15	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше
МДМА (3,4-метилендіоксиметамфетамін) *	до 0,15	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше
ММДА (5-метокси-3,4-метилендіокси-амфетамін) *	до 0,15	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше
Пентобарбітал (етамінал натрію)	до 1,0	від 10,0 до 100,0	100,0 і більше
Псилоцибін*	до 0,01	від 0,1 до 1,0	1,0 і більше
Псилоцин*	до 0,01	від 0,1 до 1,0	1,0 і більше
Плодове тіло грибів, що містить псилоцин і псилоцибін	до 0,5	від 5 до 50	50 і більше
Сибутрамін	до 0,5	від 5 до 50,0	50,0 і більше
СТП (ДОМ) *	до 0,15	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше
Тенамфетамін (МДА) *	до 0,015	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше
Тетрагідроканабінол, усі ізомери*	до 0,015	від 0,15 до 1,50	1,50 і більше
Тетразепам	до 1,0	від 10,0 до 100,0	100,0 і більше
Феназепам	до 0,01	від 0,10 до 1,0	1,0 і більше
Фенобарбітал	до 1,0	від 10,0 до 100,0	100,0 і більше
Фенциклідин (РСР) *	до 0,0001	від 0,01 до 1,0	1,0 і більше

Циклобарбітал	до 2,0	від 20,0 до 200,0	200,0 і більше
МАВР (буферон) *	до 0,15	від 1,5 до 15,0	15,0 і більше
Апрофен (тарен)	до 0,5	від 5,0 до 50,0	50,0 і більше
Кетамін	до 1,0	від 10,0 до 100,0	100,0 і більше

ТАБЛИЦЯ 3
ВЕЛИКІ ТА ОСОБЛИВО ВЕЛИКІ РОЗМІРИ
прекурсорів, що знаходяться у незаконному обігу

Назва прекурсору	Великі розміри	Особливо великі розміри
1	2	3
Антранілова кислота	від 2,5 до 25,0 кг	25,0 кг і більше
Ангідрид оцтової кислоти	від 0,002 до 0,02 кг	0,02 кг і більше
N-ацетилантранілова кислота	від 0,3 до 3,0 кг	3,0 кг і більше
Ацетон	від 50,0 до 200,0 л	200,0 л і більше
Ергометрин	від 0,0003 до 0,003 кг	0,003 кг і більше
Ерготамін	від 0,0003 до 0,003 кг	0,003 кг і більше
Етиловий ефір	від 20,0 до 200,0 л	200,0 л і більше
Ефедрин	від 0,0006 до 0,006 кг	0,006 кг і більше
Ізосафрол	від 0,5 до 5,0 кг	5,0 кг і більше
Калію перманганат	від 1,0 до 3,0 кг	3,0 кг і більше
Лізергінова кислота	від 0,0001 до 0,001 кг	0,001 кг і більше
3,4- метилендіоксифеніл- 2-пропанон	від 0,25 до 2,5 л	2,5 л і більше
Метилетилкетон	від 20,0 до 200,0 л	200,0 л і більше
Норепедрин (Фенілпропаноламін, ФПА)	від 0,0003 до 0,03 кг	0,03 кг і більше
Піперидин	від 0,02 до 0,2 кг	0,2 кг і більше
Піперональ	від 0,02 до 0,2 кг	0,2 кг і більше
Псевдоефедрин	від 0,0006 до 0,006 кг	0,006 кг і більше
Сафрол	від 1,0 до 10,0 кг	10,0 кг і більше
Сірчана кислота	від 20,0 до 100,0 л	100,0 л і більше
Соляна кислота	від 20,0 до 100,0 л	100,0 л і більше
Толуол	від 20,0 до 200,0 л	200,0 л і більше
Фенілацетон	від 0,04 до 0,4 л	0,4 л і більше
Фенілнітропропен	від 2 до 20 г	20 г і більше
Фенілоцтова кислота	від 1,0 до 10,0 кг	10,0 кг і більше
Розчинники, що містять у сукупності не менш як 50% ацетону, етилового ефіру, метилетилкетону та толуолу*	від 50,0 до 200,0 л	200,0 л і більше

Для нотаток

[illegible]

Навчальне видання

**Дії працівників патрульної поліції при виявленні
правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом
наркотиків**

Методичні рекомендації

Художнє оформлення обкладинки Кандиба Т. П.

Підписано до друку 09.01.2018. Формат 70х90/16.
Гарнітура Таймс. Папір офсетний. Умов. друк. арк. 3,36
Наклад 30 прим.

Віддруковано з редактованих матеріалів
в друкарні ФОП Кандиба Т. П.
Адрес: м. Бровари, вул. Незалежності, 16
E-mail: diz18@ukr.net
Тел.: 067 231-02-86
099 912-31-22
099 120-25-24